

Verkenning zwemveiligheid bij nieuwkomers, 12-18 jaar

Kwalitatief onderzoek

Een verkenning in het kader van het Kennisdelingsprogramma Gezondheid Statushouders van
Pharos en GGD GHOR Nederland

Disclaimer

Bij de samenstelling van deze publicatie is de grootst mogelijke zorgvuldigheid in acht genomen. VeiligheidNL aanvaardt echter geen verantwoordelijkheid voor eventuele, in deze uitgave voorkomende, onjuistheden of onvolkomenheden.

Overname van tekst of gedeelten van tekst is toegestaan, mits met de juiste bronvermelding. Indien tekst gebruikt wordt voor commerciële doelstellingen dient altijd vooraf schriftelijke toestemming verkregen te zijn.

Verkenning zwemveiligheid bij nieuwkomers, 12-18 jaar

Kwalitatief onderzoek

Rapport 713
Projectnummer 20.0189

Mariëlle Hermans
Zeina Bassa

Uitgegeven door
VeiligheidNL
Postbus 75169
1070 AD Amsterdam
www.veiligheid.nl

januari 2018

Inhoudsopgave

Hoofdstuk		Pagina
1	Inleiding	5
1.1	Doel van het onderzoek	6
1.2	Vraagstelling	6
1.3	Respondenten	6
2	Methode	8
2.1	Werving	8
2.2	Respons	8
3	Resultaten	9
3.1	Resultaten interviews leerlingen	9
3.1.1	Achtergrond	9
3.1.2	Niet opgegroeid met water/zwemdiploma	9
3.1.3	Betekenis zwemdiploma	10
3.1.4	Zwemgedrag	10
3.1.5	Zwemlocaties en gevaren	10
3.1.6	Termen met betrekking tot zwemveiligheid	11
3.1.7	Materialen	12
3.1.8	Bereik	13
3.2	Resultaten interviews onderwijsprofessionals	13
3.2.1	Achtergrond	13
3.2.2	Kennis	14
3.2.3	Kanalen voor bereiken van jongeren	14
3.2.4	Kanalen voor bereiken van ouders	15
4	Conclusie	16
4.1	Discussie	17
5	Aanbeveling	19
5.1	Aanbeveling expertpanel Kinder en Jeugd	19
5.2	Aanbeveling voor interventie	20
6	Bijlage	22
6.1	Bijlage 1 Codeboom factoren voor interventie	22

1

Inleiding

1. Introductie

Gemiddeld komen er 80 verdrinkingen in Nederland per jaar voor, waarvan gemiddeld 9 kinderen onder de 15 jaar verdrinken. Het CBS laat ook zien dat tussen 1996 en 2015 er in Nederland ruim twee keer zo veel mensen van niet-westerse afkomst verdrongen, als autochtone Nederlanders. Onder 15- tot 30-jarigen die oorspronkelijk uit een niet-westers land naar Nederland emigreerden komt verdrinking bijna 4 keer zoveel voor in vergelijking met autochtone Nederlanders. Bij kinderen tot vijftien jaar overlijden bijna drie keer zoveel niet-westerse migrantenkinderen¹.

Onderzoekers analyseerden gegevens van kinderen tot 10 jaar die door verdrinking overleden in de periode van 1996-2005². Ze concludeerden dat er sinds 1996 sprake is van een verminderd verdrinkingsrisico van één derde. Dit verminderd risico was zichtbaar bij autochtonen en bij allochtonen die afkomstig zijn uit Turkije, Marokko en Suriname. Bij de niet-westerse allochtonen kinderen (voornamelijk asielzoekers die recent geïmmigreerd zijn), nam het aantal verdrinkingen juist toe.

In Nederland is er een groep mensen die niet opgegroeid is met informatie over het water in Nederland en de risico's hiervan. Ook spreken ze de Nederlandse taal (nog) niet, omdat ze uit een ander land komen en pas kort in Nederland zijn. Deze groep wordt nieuwkomers genoemd.

Een deel van deze nieuwkomers die uit een niet-westerse cultuur komen zijn asielzoekers en vluchtelingen. Een asielzoeker is een persoon die in een ander land asiel heeft aangevraagd, omdat hij/zij om diverse redenen zijn land heeft verlaten³. Asielzoekers die vervolgens als vluchteling worden erkend, krijgen de vluchtelingenstatus. Een statushouder is een asielzoeker met een voorlopige of voorwaardelijke verblijfsvergunning.

Onder asielzoekers was er in de periode 2002-2008 sprake van 105 gevallen met een niet-natuurlijke dood. Daarvan waren 17 verdrinkingen, die vooral bij kinderen en jongeren voorkwamen. Bij asielzoekers met een afkomst uit West, Zuidelijk en Centraal Afrika ligt het aantal sterfte door ongevallen relatief hoog, waarbij verdrinkingen het meest voorkomt⁴.

Er zijn in Nederland in 2017 een totaal van 31.327 mensen die asiel hebben aangevraagd⁵. De grootste groep komt uit Syrië (35%) en Eritrea (13%). Vluchtelingen die naar Nederland zijn toegekomen, komen vooral uit Irak, Afghanistan, Syrië, Somalië en Eritrea⁶. Een belangrijke groep nieuwkomers in verband met zwemveiligheid zijn jongeren van 12 tot 18 jaar die uit een niet-westers land komen. Kinderen die geboren zijn in Nederland, groeien op met informatie over het water in Nederland en de risico's hiervan. Voor kinderen, waarvan de ouders naar Nederland zijn gekomen zijn de gevaren van 'het water' minder bekend. Vooral bij nieuwkomers boven de twaalf jaar moet er dus een 'inhaalslag' komen, zodat de gebruikelijke preventie hen alsnog bereikt.

¹ CBS. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/31/minder-kinderen-verdrinken>

² Garssen, J., Hoogenboezem, J. en Bierens, J. (2008). Afname van het verdrinkingsrisico bij jonge kinderen, maar verhoogd risico bij kinderen van recent geïmmigreerde niet-westerse allochtonen, Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde, nr. 21.

³ Vluchtelingenwerk Nederland. <https://www.vluchtelingenwerk.nl/feiten-cijfers/wanneer-ben-je-vluchteling>

⁴ Oostrum van I. E. A., en Goosen E. S. M. (2012). Sterfte en doodsoorzaken onder asielzoekers in Nederland, 2002-2008, Utrecht: GGD Nederland.

⁵ IND Business Information centre (BIC), Asylum Trends December 2017

⁶ CBS (2016). Jaarrapport Integratie 2016, Den Haag : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Ook wanneer nieuwkomers wel (een beetje) kunnen zwemmen lopen zij grote risico's omdat ze het water in Nederland niet goed kennen⁷. Het zou kunnen dat deze groep jongeren geneigd zijn hun zwemvaardigheid te overschatten en het gevaar te onderschatten. Ze kunnen uitgenodigd worden voor een zwembadfeestje of samen met (Nederlandse) vrienden verkoeling zoeken bij het water, aangezien dit als vanzelfsprekend wordt gezien in de Nederlandse samenleving.

Het is belangrijk om te achterhalen hoe en met welk materiaal over zwemveiligheid de jonge nieuwkomers zo vroeg mogelijk bereikt kunnen worden als ze in Nederland zijn. Het doel is om zo de kans op verdrinkingen te verminderen.

Crum (2002)⁸ geeft aan dat een lagere zwemvaardigheid komt door verschillen in culturele (sport)socialisatiepatronen. Allochtone ouders spelen veel minder vaak met jonge kinderen in water, wanneer je dit vergelijkt met autochtone ouders. Reden hiervan is dat ze zelf vaak niet kunnen zwemmen of omdat ze watervrees hebben. Het belang van zwemvaardigheid, dat voor veel Nederlanders van generatie op generatie is overgedragen en geheel vanzelfsprekend is, is (nog) niet gewoon voor nieuwkomers in de samenleving.

1.1

Doel van het onderzoek

VeiligheidNL voert een verkennend onderzoek uit om meer inzicht te krijgen in de denkwijzen van jonge nieuwkomers uit een niet-westers land rondom het onderwerp zwemmen. Wat is de kennis, gewoonten, ideeën, houding en motivatie van jonge nieuwkomers waar het gaat om het thema zwemveiligheid. Hoe kunnen jonge nieuwkomers het beste bereikt worden en met welke informatie? Hoe houden we bijvoorbeeld rekening met laaggeletterdheid? Of met sociale druk om mee te willen doen met het zwemmen. Deze inzichten vormen de basis om bestaande materialen aan te passen of nieuwe materialen te ontwikkelen ter preventie van verdrinking bij jonge nieuwkomers.

1.2

Vraagstelling

- Welke kennis, gewoonten, ideeën houding en motivatie hebben jonge nieuwkomers bij het zwemmen in open water (van bruggen afspringen), zee en zwembaden.
- Welke suggesties hebben jongeren, onderwijsprofessionals en andere betrokkenen over de inhoud en vorm van preventieve maatregelen?

1.3

Respondenten

Om antwoord te krijgen op de vraagstelling in dit onderzoek werden in dit onderzoek twee doelgroepen ondervraagd. De jonge nieuwkomers tussen 12 -18 jaar (directe doelgroep) en de onderwijsprofessionals (de intermediaire doelgroep).

Directe doelgroep

Jonge nieuwkomers tussen de 12 tot 18 jaar uit een niet-westers land die op een ISK school zitten en al redelijk Nederlands spreken of die niet/nauwelijks Nederlands spreken, maar waarbij een tolk/docent aanwezig kan zijn. De Internationale Schakelklas (ISK) is er voor anderstalige nieuwkomers van 12 tot 18 jaar, die nog maar kort in ons land zijn. Het leren van de Nederlandse taal staat centraal in alle lessen, maar ook het wegwijs maken in de Nederlandse cultuur. De nieuwkomers

⁷ Tuk, B., Pharos, nieuwsbericht: Hoger risico verdrinking voor jonge nieuwkomers, 11-07-2017, Gezond Opgroeien <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/nieuws/936/hoger-risico-verdrinking-voor-jonge-nieuwkomers>

⁸ Crum, B. (2002). *Zwemachterstanden op de basisschool. Oorzaken en remedies*. Zoetermeer: Ministerie van OCW

zitten maximaal 2 jaar op deze school en worden voorbereid op een volgende studie in het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs.

De selectie jongeren wordt gemaakt in samenwerking met de coördinator van de ISK-school. De intentie is om in ieder geval jongeren te spreken uit Irak, Afghanistan, Syrië, Somalië en/of Eritrea. Dat zijn momenteel de grootste groepen vluchtelingen in Nederland.

Nieuwkomers op de ISK-scholen

De ISK-scholen zijn voor jongeren in de leeftijd van 12-18 jaar die bij één van de onderstaande groepen behoren. De jonge nieuwkomers komen zowel uit landen die binnen als buiten Europa liggen.

- Kinderen van statushouders / arbeidsmigranten woonachtig in de gemeente
- Kinderen van niet-statushouders en / of statushouders gehuisvest in opvanglocatie van het COA
- Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's)
- Kinderen van uitgenodigde vluchtelingen
- Kinderen waarvan 1 ouder met een Nederlandse stiefouder gaat samenwonen
- Kinderen van tijdelijke buitenlandse werknemers
- Kinderen van repatrianten
- Kinderen uit Suriname of de Nederlandse Antillen

Intermediaire doelgroep

Onderwijsprofessionals op een ISK school. Aan deze groep wordt gevraagd hoe zij denken dat de jonge nieuwkomers het best te bereiken zijn en welke informatie er mist/nodig is. Ook gaan we na of het onderwijs een rol kan/wil spelen bij een interventie. Via de onderwijsprofessionals van de ISK-scholen wordt gevraagd naar de rol van ouders/verzorgers. Hoe zijn de ouders van jonge nieuwkomers te bereiken, via welke media en met welke informatie?

2

Methode

2.1

Werving

Er zijn drie scholen benaderd, waarbij semi-gestructureerde interviews en een focusgroep werden gehouden. Op twee ISK-scholen zaten voornamelijk vluchtelingen/asielzoekers die de lessen volgden. Bij deze scholen werden zowel leerlingen als onderwijsprofessionals ondervraagd. De derde school had in de zomer van 2017 een verdrinking meegemaakt van een leerling op hun school. Alleen een onderwijsprofessional van deze school werd ondervraagd. De scholen waren allemaal gevestigd in een waterrijk gebied.

Zowel de leerlingen als de onderwijsprofessionals vulden een toestemmingsformulier in, wanneer ze deelnamen aan het onderzoek. Aangezien de meeste leerlingen minderjarig waren, ondertekenden hun ouders/verzorgers het formulier.

2.2

Respons

In totaal deden 13 leerlingen mee aan de interviews. Er deden 11 leerlingen mee aan een focusgroep. En er zijn twee individuele interviews gehouden. De twee individuele interviews duurden elk ongeveer 40 minuten. De focusgroep duurde ongeveer 80 minuten. Er werd met drie onderwijsprofessionals gesproken, die werkzaam waren bij een ISK-school. Een docent, een zorgcoördinator en een afdelingsleider, waarbij het interview ongeveer een half uur duurde. Alle gesprekken werden opgenomen, door de onderzoeker teruggeluisterd en globaal getranscribeerd. Met één onderwijsprofessional, die werkzaam is op de ISK-school waar geen leerlingen werden geïnterviewd, is telefonisch een gesprek gevoerd. Tijdens het gesprek werden de antwoorden uitgetypt.

3

Resultaten

3.1 Resultaten interviews leerlingen

3.1.1 Achtergrond

In Tabel 1 zijn de achtergrondgegevens te zien van de 13 leerlingen die deelgenomen hebben aan het onderzoek. Eén leerling waarmee een interview is gehouden had nog niet gezwommen in Nederland. De overige leerlingen hadden wel al in Nederland gezwommen. Dit kwam voornamelijk door de zwemles die ze volgden op dat moment. Het komt volgens de onderwijsprofessionals niet veel voor dat jonge nieuwkomers op zwemles zitten, omdat dit niet meer door de school kan worden vergoed. Er was bij een school sprake van een anonieme donor, waardoor dit jaar er geld was voor zwemles. Dit was dus ook uitzonderlijk.

Verder gaf de onderwijsprofessional ook aan dat de leerlingen die deelnamen aan de focusgroep een redelijk goed opleidingsniveau hadden. Tijdens de focusgroep werd dit duidelijk, doordat ze erg goed Nederlands praatten en al redelijk kennis hadden over het water. Volgens de docent was het leerniveau van deze leerlingen niet vergelijkbaar met de 'gemiddelde' nieuwkomer op de ISK-school. De gemiddelde nieuwkomer kende de gevaren van water niet zo goed.

Tabel 1. Achtergrondgegevens van de leerlingen die deelnamen aan het onderzoek, land van herkomst, leeftijd, geslacht, duur verblijf in Nederland, duur verblijf op ISK-school en of ze op dat moment op zwemles in Nederland zaten.

Land van herkomst	Leeftijd	Geslacht	Tijd in Nederland	Tijd op ISK-school	Interview of focusgroep	Zwemles in Nederland
Syrië	17	vrouw	nog geen jaar	onbekend	Interview	nee
Eritrea	17	man	nog geen jaar	onbekend	Interview	ja
Syrië	17	vrouw	6 maanden	3 maanden	Focusgroep	ja
Syrië	16	vrouw	9 maanden	6 maanden	Focusgroep	nee
Syrie	18	vrouw	12 maanden	6 maanden	Focusgroep	ja
Syrie	16	vrouw	14 maanden	10 maanden	Focusgroep	ja
Irak	16	vrouw	3 jaar	2 jaar	Focusgroep	ja
Irak	18	vrouw	3 jaar	2 jaar	Focusgroep	ja
Syrie	18	vrouw	2 jaar	1,5 jaar	Focusgroep	ja
Syrie	19	man	2 jaar	1,5 jaar	Focusgroep	ja
Syrië	15	man	2 jaar	1,5 jaar	Focusgroep	ja
Syrie	15	man	2 jaar	10 maanden	Focusgroep	ja
Congo	18	man	1 jaar	10 maanden	Focusgroep	ja

3.1.2 Niet opgegroeid met water/zwemdiploma

Alle leerlingen gaven aan dat ze gezwommen hebben in het land van herkomst. Dit kon in een zwembad, een meer of in de zee zijn. Geen van de leerlingen had

zwemdiploma's behaald in land van herkomst. In de landen waar ze geboren waren, zijn er wel mogelijkheden om zwemdiploma's te behalen. Echter werd het daar niet belangrijk gevonden om dit te behalen. Dit kwam doordat er niet zoveel water is (vooral niet in vergelijking met Nederland), dus werd door ouders/familieleden minder het belang van zwemmen ingezien. Er werden ook geen eisen gesteld in een zwembad in hun land van herkomst. Je hoefde dus niet een diploma te hebben om daar te mogen zwemmen. Verder werd soms het zwemmen geleerd van familie en vond de familie het daarom niet nodig om een diploma te behalen. In de landen waar de leerlingen vandaan kwamen, is het niet gewoonlijk om op hele jonge leeftijd te beginnen met zwemmen. Sommige leerlingen gaven aan dat ze op jonge leeftijd (rond 10/11 jaar) waren gevlucht en dus niet veel 'tijd' hadden gehad om te zwemmen in land van herkomst.

3.1.3 Betekenis zwemdiploma

Alle leerlingen vinden zwemmen heel erg leuk. Zwemmen wordt wel als moeilijk gezien. Het zwemdiploma vinden ze erg belangrijk om te behalen. Ze gaven aan dat je anders kan verdrinken. Op de vraag wanneer je goed kan zwemmen, wordt twijfelend geantwoord. Diegenen die op zwemles zitten en de diploma's wat beter begrijpen zeggen het b- of c-diploma. Een ander zegt dat je het hoogst haalbare diploma moet hebben (maar weet niet welke dat is). De meeste leerlingen zijn dus onbekend met de betekenis van de zwemdiploma's in Nederland.

Een leerling gaf ook aan dat je goed kan zwemmen als je het van familie leert die kan zwemmen. Er werd wel gezegd dat wanneer je een zwemdiploma hebt, het water nog steeds gevaarlijk kan zijn.

Geen van de leerlingen benoemde een bepaalde zwemvaardigheid die je moet hebben om 'goed' te kunnen zwemmen. Zoals de schoolslag of de borstcrawl. Het kunnen zwemmen lijkt dus anders te zijn dan wat hier in Nederland onder wordt verstaan.

3.1.4 Zwemgedrag

Op één leerling na, had iedereen al gezwommen in Nederland. Het verschilde per leerling waar ze gezwommen hadden. De meesten gaven aan in het zwembad te hebben gezwommen (dit kwam door de zwemles). Ook een meer/rivier of de zee werd een paar keer opgenoemd. Ze doen er spelletjes, springen in het water en duiken er ook in. Ook in een meer/zee wordt gezwommen, dat wil zeggen op plekken waar je niet meer kan staan. De leerlingen gaven herhaaldelijk aan altijd met anderen erbij te gaan zwemmen. Deze personen zouden namelijk op je letten, zodat het veilig is om te zwemmen. Een leerling gaf aan samen met haar vader te gaan, waarbij hij aangaf op welke plek het te diep is.

3.1.5 Zwemlocaties en gevaren

Het zwembad

Het zwembad wordt niet als gevaarlijk gezien. De leerlingen die op zwemles zaten, gaven wel aan dat ze het diepe in het begin wel spannend vonden. Ook is het soms druk, waardoor het wat spannender kan zijn. Deze leerlingen hebben wel heel veel regels geleerd en vinden het daardoor niet gevaarlijk. Het is namelijk erg duidelijk wat wel of niet mag. Zo mogen ze niet klieren/stoeien in het diepe, omdat iedereen daar

geconcentreerd moet zwemmen. In het ondiepe water mogen ze wel spelletjes spelen.

Het meer/de zee

De zee of een groot meer wordt als gevaarlijk gezien. De zee wordt gelinkt aan verdrinkingen. Een leerling zei letterlijk 'in de zee gaan veel mensen dood'. Je moet echt goed kunnen zwemmen hiervoor en/of een diploma hebben. Je kan namelijk niet zomaar naar de kant, zoals in een zwembad. Het zwemmen zelf wordt door sommigen wel als makkelijker ervaren, omdat het water zout is en je beter blijft drijven dan in het water bij een zwembad.

De stromingen en golven zijn wel gevaarlijk. Maar ook dat je de diepte niet kan zien maakt het zwemmen volgens de leerlingen op deze locaties gevaarlijk.

Vaargeulen

In de buurt van één ISK-school ligt een vaargeul waar veel mensen in de zomer heen gaan. De leerlingen van deze school waren hier dan ook bekend mee. Ze gaven aan dat het hier gevaarlijk was door de stroming van de boten die hier voeren. Ook is er vaak sprake van vies water en moet je goed opletten waar je mag zwemmen. Leerlingen gaven aan dat er een lijn in het water ligt, waaraan je kan zien in welk gebied je mag zwemmen.

Bruggen (springen)

Van hoogtes springen werd door de leerlingen (nog) niet gedaan. Dat je van een brug af zou springen vonden de meeste leerlingen gek om te horen. Vooral de meiden gaven aan dit nooit te doen. Ook kenden ze niemand die dit had gedaan. De jongens gaven sneller aan dit misschien toch wel te willen doen. Daarbij zouden ze wel eerst het water verkennen, om te zien of het veilig is. Ook hadden zij wel eens gehoord dat andere jongeren dit doen.

Algemeen

De leerlingen geven aan water hard te vinden. Wanneer ze in het zwembad springen krijgen ze wel eens rode vlekken op hun huid. Van een grotere hoogte springen vinden ze dan ook wel spannend. Verder geven ze zelf aan dat ze water soms wel spannend vinden, maar wanneer je met anderen bent het goed zal gaan en dus veilig is.

Leerlingen vonden het moeilijk aan te geven of ze misschien gevaarlijke dingen in het water zouden doen, als vrienden dit bijvoorbeeld zouden doen. Eén leerling gaf aan misschien van een brug/hoogte te springen, als iemand anders dit ook deed.

3.1.6

Termen met betrekking tot zwemveiligheid

Aan de leerlingen werd gevraagd of zij bekend waren met de termen 'muien', 'reddingsbrigade', 'kustwacht', en er werden plaatjes getoond van de rode, gele, rood-gele vlaggen en de oranje windzak. Niemand kende deze termen en kon vertellen wat het inhield. Bij het zien van de rode vlag wisten alle leerlingen te vertellen dat je dan niet zou mogen zwemmen. Na uitleg van de termen, werd deze informatie heel interessant en belangrijk gevonden (vooral de muien).

Er werd gevraagd of leerlingen nog andere informatie misten of misschien weleens iets tegenkwamen in/rondom water waarvan ze niet wisten wat het was. Dit was niet het geval. Het is natuurlijk ook moeilijk te beantwoorden op de vraag of je iets mist, wat je niet weet. Hierbij kwam weer naar voren dat het vooral belangrijk is om op elkaar te letten. Het lijkt er dan ook op dat de leerlingen er vanuit gaan dat er op hen gelet zal worden als ze met meerdere personen gaan zwemmen. De informatie die uitgelegd was, werd belangrijk gevonden. Daarbij gaven de leerlingen aan dat je stap

voor stap moest leren omgaan met water (net als bij zwemles) en wanneer je twijfelt of je iets kan/durft je het niet moet doen.

3.1.7

Materialen

Er werden verschillende materialen voorgelegd aan de leerlingen, waarbij naar hun mening werd gevraagd over de informatie die gegeven wordt en hoe het op hen overkwam. Er werd een afbeelding en filmpjes getoond.

Afbeelding

De afbeelding '[zwemmen in rivieren en springen van bruggen is levensgevaarlijk](#)' was uitgeprint en uitgedeeld aan de leerlingen. Er werd gevraagd wat ze van deze afbeelding vonden en de informatie die erop stond.

Over het algemeen werd de informatie op de afbeelding als belangrijk en interessant gezien. De jonge nieuwkomers zijn erg geïnteresseerd in het leren van nieuwe Nederlandse woorden en situaties, daarom vonden ze de afbeelding waarschijnlijk zo interessant. De afgebeelde persoon die van een brug afsprong viel op. Leerlingen vonden dit gek en de meesten zouden dit zelf niet (zo snel) doen. De informatie over het springen van bruggen staat dus wat verder van ze af. Het viel een leerling ook op dat een persoon op de afbeelding dichtbij de boot zwom. Daarbij werd aangegeven dat dit niet goed was om te doen en het gevaarlijk was.

De stroming (draaikolk) werd als heel belangrijke informatie gezien. Ook de informatie over de temperatuur van het water was belangrijk. Dit riep bij sommigen ook meerdere vragen op. Want wanneer kreeg je eigenlijk kramp en wat moet je dan doen? Hier wilden ze graag meer over weten.

Leerlingen vonden het belangrijk om deze informatie te krijgen en dat zou goed via zo'n afbeelding kunnen. Wel werd opgemerkt dat ervaring zelf ook heel belangrijk is. Als je nog nooit in water bent geweest, komt de informatie toch niet helemaal over omdat je het niet goed begrijpt.

Film

De leerlingen kregen twee soorten filmpjes te zien. Een film met 'echte' jongeren (filmpje 1 en 2) en een filmpje waarbij gebruik werd gemaakt van animatie (filmpje 3 en 4).

De volgende filmpjes konden worden getoond.

1. [Rijkswaterstaat - Veiligheidsfilm / Zwemmen in rivieren & kanalen](#)
2. [Rijkswaterstaat – Veiligheidsfilm/Levensgevaarlijk: springen van bruggen](#)
3. [RTL nieuws - Levensgevaarlijk: zwemmen in rivieren](#)
4. [NOS - Kijk dit even voor je in een rivier duikt](#)

Vooraf filmpje 1 ('Zwemmen in rivieren & kanalen' van Rijkswaterstaat) werd als spannend ervaren. In dit filmpje zie je een jongere die in een rivier zwemt, terwijl er een boot aankomt. Een leerling zei meteen na afloop van het filmpje dat zwemmen wel echt gevaarlijk was en voor de grap 'ik zwem niet meer'. Ook hier kwam weer naar voren dat ze het gek vonden dat vooral één jongere zo ver van de andere twee jongeren zwom en ze niet bij elkaar waren.

Filmpjes 1 en 2 ('Zwemmen in rivieren & kanalen' en 'levensgevaarlijk: springen van bruggen' van Rijkswaterstaat) waren niet helemaal duidelijk en riepen vragen op bij de leerlingen. Waarom helpt niemand? Is het omdat ze eerst een grapje ervan maakt? Hebben anderen haar niet gehoord? Kunnen ze niet helpen? Wil de jongen de fiets naar beneden gooien? Het filmpje zou meer uitleg moeten bevatten. Het komt wel reëel over en ze voelen zich ook aangesproken. Zij zouden dit ook kunnen zijn. Er is dan ook een voorkeur voor een filmpje met 'echte mensen' dan een filmpje dat gebruik maakt van animatie. De uitleg in de filmpjes moet niet te summier zijn, aangezien dit

vragen opriep bij de leerlingen (filmpje 1 en 2). Maar het moet ook weer niet te uitgebreid zijn, aangezien het dan moeilijk is om te begrijpen.

Zo waren de animatiefilmpjes 3 en 4 ('Levensgevaarlijk: zwemmen in rivieren' en 'Kijk dit even voor je in een rivier duikt' van RTL nieuws en NOS) juist weer te moeilijk om te begrijpen, omdat er veel (en snel) werd gesproken. De beelden die gebruikt waren in de animatie leken wel op de eerdere afbeelding die ze bekeken hadden. De leerlingen konden het daarom wel weer beter volgen. Het lijkt erop dat het goed zou zijn om dus informatie die gegeven wordt goed af te stemmen met eventuele filmpjes die gemaakt worden.

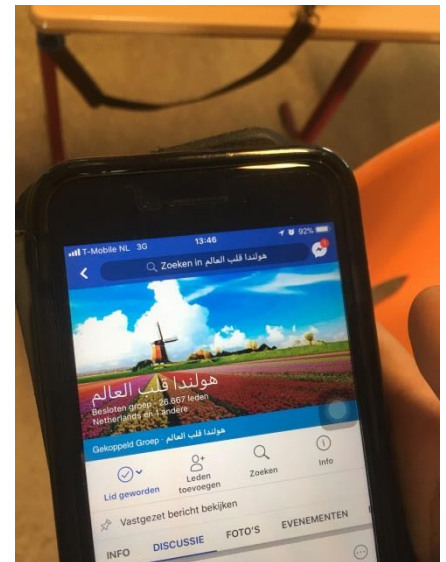
3.1.8

Bereik

Alle leerlingen gaven aan zowel een afbeelding met informatie te gaan lezen als een filmpje te bekijken. Volgens de leerlingen kan de verspreiding op straat, via vluchtelingenwerk (ze hebben hier allemaal een contactpersoon die de meesten gemiddeld 1 à 2 keer per week zien), via Humanitas (zij hebben een project over het vinden van maatjes), via de ISK-school, Turkse supermarkt en via sociale media. Er wordt gebruik gemaakt van Snapchat, Whatsapp, Instagram, Facebook en Youtube.

Op facebook wordt veel naar arabische pagina's gekeken, een voorbeeld hiervan is een pagina die vertaald naar het Nederlands 'Nederland in het hart' heet, zie Afbeelding 1. Een leerling gaf aan hier ook informatie over zwemveiligheid op te willen/kunnen delen.

Andere mogelijkheden om informatie over zwemveiligheid te krijgen wisten ze niet zo goed. Er werd nog aangegeven dat het ook via de sportles zou kunnen of tijdens zwemles. Of tijdens een les op school, waarbij ook verteld moet worden dat er op elkaar gelet moeten worden. De informatie die nu getoond werd is goed om te geven. Een leerling gaf aan dat het niet te veel over de regels moest gaan. Dus niet teveel over wat niet mag.

Afbeelding 1. De Arabische facebookpagina waar een leerling veel op keek.

3.2

Resultaten interviews onderwijsprofessionals

3.2.1

Achtergrond

Op de ISK-scholen die deelnamen aan het onderzoek werd geen specifieke informatie gegeven over zwemveiligheid. Er werd geen zwemles (meer) gegeven vanuit de ISK-scholen, omdat de scholen het nu zelf moesten betalen en dit te duur is (ze vinden het wel belangrijk dat leerlingen op zwemles gaan). Sommige leerlingen kregen wel zwemles, maar dit werd dan gefinancierd door andere bronnen en was altijd buiten schooltijd. De onderwijsprofessionals merkten wel dat leerlingen minder snel op zwemles gaan, als ze het zelf moeten regelen.

Op de ISK-school waarbij een half jaar geleden een leerling was verdronken werd ook geen informatie over zwemveiligheid/water gegeven. Dit waren ze wel van plan te geven als het zwemseizoen 2018 er weer aan komt. Hoe dit precies vorm krijgt,

wisten ze nog niet. Na de verdrinking hadden ze van organisaties (in ieder geval de GGD), materiaal opgestuurd gekregen, zoals een poster en flyers over zwemveiligheid. Op dit moment deden ze daar niks mee, omdat het winter is. Onderwijsprofessionals gaven aan dat zij vonden dat de leerlingen vaak de gevaren niet zien van water. Vooral als ze van het binnenland of platteland (in Syrië) komen en dus bijna geen water kennen.

Onderwijsprofessionals zeggen dat de leerlingen vaak zwemmen als hobby opnoemen en vaak geven ze ook aan dat ze zwemmen erg leuk vinden.

Volgens de onderwijsprofessionals zijn vooral leerlingen die uit Somalië of Eritrea komen de risicogroepen. Zij komen namelijk uit een totaal andere cultuur, dus moeten heel erg wennen aan Nederland. Meestal kunnen ze niet zwemmen, maar vinden ze van wel (ze overschatten zichzelf). Wanneer een onderwijsprofessional aan een leerling vroeg om het zwemmen voor te doen, werd er gezwoomen zoals een hond ook zwemt. Dus met de armen naar voren peddelen. De onderwijsprofessional zag dit niet als zwemmen, maar dit werd door de leerling dus wel als zwemmen gezien. Daarbij hebben de leerlingen uit Somalië of Eritrea relatief minder goed onderwijs gehad en wordt opgemerkt dat ze cognitief achterlopen. Ze onderschatten dan ook sneller de gevaren van water. Leerlingen uit Syrië hebben vaker wat beter onderwijs gehad en ontwikkelen zich vaak sneller. Ook wordt opgenoemd dat leerlingen uit Eritrea een risicogroep zouden kunnen zijn, omdat zij relatief vaker alleen vluchten en geen familie hebben in Nederland. Er is vanuit de familie kant dan ook niet iemand die op de gevaren wijst van water. Op een school waar veel Oost-Europese leerlingen zitten, worden

leerlingen uit Polen ook opgenoemd als mogelijke risicogroep. Zij kunnen vaak niet zo goed zwemmen.

Verder zien de onderwijsprofessionals een risico bij de overgang van de ISK-school naar de Nederlandse school, omdat ze dan voornamelijk in aanraking komen met kinderen die geboren zijn in Nederland en sneller uitgenodigd worden om te gaan zwemmen. Nu zien ze dit wat minder snel gebeuren, ook omdat het financieel niet zomaar kan om naar de zee/het zwembad te gaan. Het wordt dan ook juist belangrijk gezien om in de tijd dat ze op de ISK-school zitten informatie hierover te geven, zodat ze dit preventief meekrijgen.

3.2.2 Kennis

De onderwijsprofessionals gaven aan dat een gemiddeld gezin met een migratie-achtergrond veel uitleg nodig heeft over zwemveiligheid. De leerlingen die meegedaan hebben met het onderzoek, zijn cognitief verder ontwikkeld dan een 'gemiddelde nieuwkomer'.

Onderwijsprofessionals geven dan ook aan dat de basisinformatie erg belangrijk is om te geven. Dus hoe het er in Nederland aan toe gaat wat betreft zwemles en wat zwemdiploma's betekenen. Maar ook hoe een zwembad eruit ziet en wat belangrijk is om te weten. Wat betekent het bijvoorbeeld als er 1.60m. staat in een bad? Daarnaast zijn de termen die aan de leerlingen zijn voorgelegd (muien, vlaggen, bruggen springen enz.) ook belangrijk om te vertellen. Het springen van bruggen staat misschien wat verder van ze af, maar het is wel al goed dat ze er wat vanaf weten. De zee/rivier is ook lastig voor ervaren zwemmers, maar hierbij is het wel goed dat de leerlingen op de hoogte zijn van mogelijke gevaren. Daarbij verhuizen de leerlingen vaker, waardoor ze misschien toch op een plek komen te wonen waar de zee dichtbij is, of waar een brug is waar ze vanaf kunnen springen.

3.2.3 Kanalen voor bereiken van jongeren

Onderwijsprofessionals die meededen aan het onderzoek gaven aan dat de ISK-school een goed kanaal is, om de jongeren te bereiken. Aangezien het om een leeftijd gaat dat ze aan het puberen zijn, is het beter om ze direct te bereiken dan via de ouders.

Er werd geopperd dat ze het misschien leren als ze thuis de informatie aan hun ouders vertellen. Volgens een onderwijsprofessional werkt dit misschien wel voor een enkeling, maar over het algemeen zijn ze net als andere pubers en communiceren ze minder met en naar hun ouders.

Het zou goed zijn om de informatie echt bij een lesmethode te laten horen, zodat docenten daadwerkelijk hier aandacht aan geven. Wanneer het losstaande informatie is, kan het zijn dat docenten hier geen prioriteit aan geven, omdat andere taken voorrang krijgen. DISK is een lesmethode (gericht op het leren van het Nederlands) die op de ondervraagde scholen wordt gebruikt. De methode werkt met thema's, waarbij afbeeldingen en filmpjes horen. Een onderwijsprofessional gaf aan dat een nieuw thema toevoegen misschien wel zou lukken via de uitgeverij. Een ander onderwijsprofessional gaf aan dat dit waarschijnlijk wel lastig zou zijn, maar het zeker wel goed zou vinden als dit er kwam. Er werd aangegeven dat het misschien realistischer is om binnen een bestaand thema een opdracht/filmpje over zwemveiligheid toe te kunnen voegen. De informatie bij de lesmethode zou samen met NT2-docenten opgesteld kunnen worden. De verspreiding zou dan via LOWAN moeten gaan, om goed draagvlak te krijgen.

3.2.4 Kanalen voor bereiken van ouders

Volgens de onderwijsprofessionals zijn de inburgeringslessen een goede manier om ouders de informatie te kunnen geven. Er zou een film over zwemveiligheid en over de gang van zaken in Nederland rondom zwemmen/zwemles getoond kunnen worden. Ook het consultatiebureau wordt opgenoemd. Een folder zoals het voorbeeld '[Voorkom verdrinking](#)' van VeiligheidNL zou daar goed verspreid kunnen worden. De intakes bij de ISK-scholen zijn ook momenten om te kunnen praten over zwemveiligheid. Er is altijd een intake waarbij de ouders aanwezig zijn. Zwemmen komt hierbij vaker ter sprake, omdat dit als hobby door de jongeren wordt opgenoemd. Dit is een moment om hier verder op in te gaan, door bijvoorbeeld een folder/flyer mee te kunnen geven, of instanties te tonen waar financiering voor zwemles kan worden aangevraagd.

Tenslotte wordt de huisarts ook als kanaal opgenoemd om ouders te bereiken. Het is vooral belangrijk dat de informatie in de moedertaal wordt gegeven. De onderwijsprofessionals waren onbekend met de facebookpagina's die er bestaan voor Syriërs en Eritreërs.

4

Conclusie

Uit de gesprekken die gevoerd zijn met zowel de leerlingen als met de onderwijsprofessionals wordt duidelijk dat zwemmen als erg leuk wordt gezien. Het is geen optie om zwemmen te verbieden als ze geen zwemdiploma hebben, want dit zouden ze toch gaan doen. De jonge nieuwkomers overschatten sneller hun zwemvaardigheid en onderschatten ook de gevaren van het water. Uit deze verkenning bleken vier factoren met deze over- en onderschatting samen te hangen. In een interventie zouden deze factoren dan ook terug moeten komen (zie bijlage 1 voor het bijbehorende model).

Factoren interventie

1. Kennis

De kennis over water die vanzelfsprekend is als je in Nederland bent opgegroeid, moet worden overgebracht aan de nieuwkomers. Veel informatie over water en zwemmen is niet vanzelfsprekend voor de nieuwkomers. Ook de betekenis van bepaalde zwemvaardigheden, zoals schoolslag/borstcrawl moet aangegeven worden. Jonge nieuwkomers kennen veel termen niet en zijn zich niet bewust van mogelijke gevaren van water.

Het gaan dan over basiskennis als 'hoe gaat het in een zwembad', 'wat is de betekenis van een zwemdiploma/wanneer kan je zwemmen'. Informatie over stromingen in de zee, betekenis van de vlaggen op het strand en over bruggen springen is ook onbekend bij de doelgroep en dus belangrijk om over te dragen.

2. Cultuur

Het verschil in denkwijze van de jonge nieuwkomers ten opzichte van de denkwijze in Nederland moet ook belicht worden. Vanuit hun cultuur is er sprake van collectief denken, terwijl in Nederland meer sprake is van individueel denken. Door leerlingen werd (herhaaldelijk) genoemd dat wanneer ze met anderen waren, het veilig was om te zwemmen. Er wordt dan op je gelet. In Nederland kan je er niet vanuit gaan dat anderen op je letten. Jongeren in Nederland leren om voor zichzelf te zorgen en niet voor de groep. Jonge nieuwkomers komen vaak uit landen waar je opgroeit met de norm dat je voor de groep zorgt en omgekeerd. Dit kan een gevaar zijn, doordat ze denken dat er op hen gelet wordt. Belangrijk is om in te gaan op de eigen verantwoordelijk en zelfredzaamheid. Er kan ook een kracht van worden gemaakt als de interventie zich richt op groepen, waarbij de boodschap is 'let op anderen'.

3. Sociale norm

- *Inschatting situatie*

Jonge nieuwkomers vinden het lastig om te kunnen zien of water veilig is om in te zwemmen. Of om de diepte te kunnen inschatten op bepaalde plekken. Zij kijken sneller naar hun omgeving om te zien wat anderen doen. Als anderen zonnen op een strandje, of ze springen van de kant, dan geeft hen dit een signaal dat het veilig zal zijn.

- *Groepsdruk*

Een ander aspect dat hieronder valt is dat anderen er vanuit kunnen gaan dat de jonge nieuwkomer kan zwemmen. De jonge nieuwkomer wil graag bij de groep horen en gaat dan ook in op de uitnodiging om naar het strandje te gaan.

4. Zwemvaardigheid

Jonge nieuwkomers snappen beter de gevaren van het water, wanneer ze met water in aanraking komen. De informatie erover komt dan ook duidelijker over. Door op zwemles te gaan, wordt de zwemvaardigheid verkregen die zo belangrijk is. Door een financiële barrière, is het lastig om alle jonge nieuwkomers op zwemles te laten gaan.

Vorm interventie

Met de leerlingen is ook over de vorm van een interventie gesproken. Er werden geen andere vormen van een interventie genoemd dan de materialen die getoond werden (folder en filmpje). Bij een filmpje is er een voorkeur 'echte jongeren' erin te laten spelen en geen animatie te gebruiken. Zo wordt de situatie en het gevaar ervan als reëler ervaren. Er moet een goede balans zijn tussen de informatie die gegeven wordt (niet teveel en niet te weinig), zodat het geen vragen oproept.

Kanaal voor interventie

De ISK-scholen die meededen aan de interviews vinden het belangrijk om informatie over zwemveiligheid te geven aan de jongeren. De ISK-school is dan ook een goed kanaal om de jongeren direct te kunnen bereiken. Via de lesmethode DISK die op de scholen werd gebruikt, zou informatie over zwemveiligheid gegeven kunnen worden. Kanalen op sociale media, waar de jonge nieuwkomers veel gebruik van maken, kunnen nog verder verkend worden. Er kwamen geen specifieke websites tijdens dit onderzoek naar voren. Het lijkt er wel op dat de arabisch sprekende nieuwkomers, vaker arabische facebookpagina's bekijken.

De onderwijsprofessionals zien ook het belang om ouders/verzorgers te betrekken bij het onderwerp zwemveiligheid. Ouders zijn via andere kanalen, zoals de inburgeringsles, beter te bereiken dan via de ISK-school. Er zijn verschillende maatschappelijke organisaties die inburgering verzorgen. Dit hangt af van de gemeentelijke inkoop. Het is hierbij goed om te bedenken dat de intensiviteit hierbij ook per gemeente verschillend kan zijn.

Vluchtelingenwerk lijkt ook een goede ingang te zijn om zowel de jongeren als de ouders/verzorgers te bereiken. In principe heeft iedereen een contactpersoon bij Vluchtelingenwerk, waarmee regelmatig contact is (1 à 2 keer in de week).

4.1

Discussie

De leerlingen die mee hebben gedaan aan het onderzoek hadden een redelijk hoog leerniveau. De resultaten van het onderzoek kunnen vertekend zijn. Leerlingen hadden misschien al meer kennis hadden over het water en de gevaren ervan. Ook zaten de meeste leerlingen op zwemles, waardoor zij meer in aanraking met water zijn gekomen dan andere nieuwkomers van die leeftijd die niet op zwemles zitten.

Over het algemeen gingen de leerlingen niet vaak met andere leeftijdsgenoten zwemmen, zoals hun klasgenoten (behalve tijdens de zwemles). Waarom ze dit niet deden is niet uitgevraagd tijdens dit onderzoek. Volgens de onderwijsprofessionals komt dit doordat het vaak te duur is om ergens heen te gaan. Daarbij komen de jonge nieuwkomers op dit moment vooral in aanraking met hun klasgenoten en zij gaan allemaal nog niet snel zwemmen. Pas wanneer ze in aanraking komen met klasgenoten op een Nederlandse school zullen ze sneller gaan zwemmen. Het zou interessant zijn om aanvullend aan dit onderzoek met nieuwkomers te spreken die vaker (met een groep) gaan zwemmen. Dus anders dan zwemmen tijdens zwemles. Dit zullen sneller nieuwkomers zijn die al van de ISK-school af zijn en doorgestroomd naar een Nederlandse school. Er kan dan dieper worden ingegaan op de situatie die dan ontstaat. Hierbij kan antwoord gegeven worden op de vraag hoe ze afspreken met andere leeftijdsgenoten, of er wel eens wordt gesproken of iemand wel

een zwemdiploma heeft en of ze afspraken maken over veiligheid in het water. Ook zijn dan misschien sneller gevaren bekend of risico's die ze tijdens het zwemmen hebben meegemaakt (bijvoorbeeld de groep wilde heel ver de zee in, terwijl ik dit eigenlijk niet durfde).

5

Aanbeveling

5.1

Aanbeveling expertpanel Kinder en Jeugd

Naast dit onderzoek is er ook een bijeenkomst geweest op 19 december 2017 van het expertpanel Kinder en Jeugd van VeiligheidNL. Dit expertpanel wordt geraadpleegd over verschillende kinderveiligheidsthema's, waarbij het dit jaar ging over het onderwerp verdrinkingen bij jonge nieuwkomers. De conclusies van dit onderzoek werden voorgelegd waarop verder werd gediscussieerd. Tijdens het overleg werd aangegeven dat het belangrijk is om een multi-facet aanpak in te zetten bij de preventie van verdrinkingen bij jonge nieuwkomers. Er moet dus niet alleen gericht worden op de jongeren zelf, maar ook op de ouders, onderwijsprofessionals, JGZ, vrijwilligers van vluchtelingenwerk of andere professionals van organisaties die maatschappelijke begeleiding uitvoeren. Vanuit het expertpanel werden de volgende aanbevelingen gegeven.

1. Stimuleer zwemervaring

Alle nieuwkomers zouden op zwemles moeten. Ervaring met zwemmen in water is namelijk een heel belangrijk aspect. Zwemles wordt niet door de gemeenten gefinancierd op scholen. Er zou een financieringsbron moeten zijn, om het wel mogelijk te maken dat alle nieuwkomers op zwemles kunnen.

Er zijn bepaalde fondsen die zwemles (gedeeltelijk) financieren. Zo is er het [Jeugdsportfonds](#) dat in gemeenten actief kan zijn. Wanneer dit fonds niet actief is in een gemeente waar de nieuwkomer woont, kan er soms een uitzondering worden gemaakt, zodat er toch financiële ondersteuning is. Verder is er nog [Stichting Leergeld](#) en het [Plonsfonds](#) voor financiële ondersteuning bij zwemles. Bij het laatstgenoemde fonds, mogen alleen professionals die betrokken zijn bij een gezin een aanvraag doen. Het is belangrijk dat de bekendheid en de mogelijkheden van deze fondsen vergroot worden bij de ouders van nieuwkomers, bij gemeenten, bij ISK-scholen en bij professionals. Daarbij moet bij de nieuwkomers en hun ouders eerst het belang worden ingezien van zwemles.

2. Zorg voor laagdrempelige toegang tot kennis over gevaren van water

Jonge nieuwkomers onderschatten de gevaren van water en overschatten hun eigen zwemvaardigheid. Deze groep moet op een laagdrempelige manier bij deze informatie komen. Zo werd bijvoorbeeld een spel genoemd die de jonge nieuwkomers kunnen spelen. Ze worden dan toch bewust van de gevaren van water en gaan eerder er vanuit zichzelf meer informatie over zoeken.

3. Via scholen de jongeren bereiken

DISK is een lesmethode die veel ISK-scholen gebruiken om de nieuwkomers Nederlands te leren. Deze methode werkt vooral met filmpjes en afbeeldingen. Samen met NT2-docenten van de ISK-scholen zouden filmpjes gemaakt kunnen worden over onderwerpen rondom zwemveiligheid die aansluiten bij de DISK-methode. Zo komen jonge nieuwkomers automatisch in aanraking met de informatie over zwemveiligheid als ze naar school gaan. Dit kan ook uitgebreid worden naar het primair onderwijs (de taalklassen) voor de nog jongere kinderen. Zo komen de jongste kinderen die net in ons land zijn ook al in

aanraking met informatie over water. Goed om de mogelijkheden bij de uitgeverij van DISK te verkennen.

4. Informeren van autochtone jongeren/professionals/gemeenten
Het is belangrijk om ook op de omgeving van nieuwkomers te richten. Nieuwkomers boven de twaalf jaar hebben niet de in Nederland gebruikelijke voorlichting gehad die andere jongeren wel van jongs af aan krijgen. De omgeving kan zich daar niet bewust van zijn. Het is dan ook belangrijk om de omgeving hier ook over te informeren. De omgeving kunnen bijvoorbeeld de jongeren zijn die opgegroeid zijn in Nederland, badmeesters, JGZ-verpleegkundigen, gemeenten en andere partijen die een rol kunnen spelen bij het onderwerp zwemveiligheid. Het is belangrijk om aan te geven dat de nieuwkomers in Nederland vaak niet (zo goed) kunnen zwemmen. Geef tips en adviezen hoe ze hiermee om kunnen gaan en wat ze kunnen doen aan dit probleem.

5. Informeer en betrek ouders waar mogelijk
De ouders van de jonge nieuwkomers zijn een belangrijke doelgroep om te informeren over zwemles en zwemveiligheid. Zij hebben (vooral wanneer hun kinderen jong zijn) invloed op het gedrag van hun kinderen. Adolescente nieuwkomers zijn vaak al erg zelfstandig. Ouders hebben dan minder invloed. Geef tips om het gesprek met hun kind over zwemveiligheid aan te gaan.

5.2

Aanbeveling voor interventie

Om verdrinkingen bij jonge nieuwkomers te voorkomen is een meer-sporen aanpak noodzakelijk. Er moet zowel op het individu als op de omgeving en omstanders van nieuwkomers (ouders, zwemleraren, professionals (jeugdverpleegkundigen, gemeenten, ISK-scholen, vluchtelingenwerk enz.)) gericht worden. Met behulp van de input van het expertpanel en de input van het uitgevoerde onderzoek wordt als algehele aanbeveling gegeven dat de jonge nieuwkomers een risico-inschatting van water moet worden aangeleerd. Hierbij moet dus een interventie worden ontwikkeld voor de jonge nieuwkomers en voor de omgeving.

1. De jonge nieuwkomers
Leer de jonge nieuwkomer de risico's beter inschatten door adviezen en tips te geven bij de volgende factoren.
  - Kennis over water
  - Kennis over de juiste benodigde zwemvaardigheden
  - Kennis over hoe je risico's van zwemwater kan inschatten
  - Bewustwording over de cultuurverschillen
  - Bewustwording over de invloed van de sociale norm
  - Bewustwording over eigen zwemvaardigheden
  - Zwemvaardigheid verbeteren dmv zwemles of digitale hulpmiddelen

Via de volgende kanalen lijken er mogelijkheden te zijn om de nieuwkomers de risico-inschatting van water aan te leren.

- Sociale media
- De ISK-school. Bijvoorbeeld via de DISK- methode of met materialen van de GGD. Of subsidies aanvragen om de zwemlessen te subsidiëren.
- Professionals waarmee ze in aanraking komen (bijvoorbeeld vrijwilligers van vluchtelingenwerk, GGD, JGZ, onderwijsprofessionals)
- Zwemles

2. De omgeving

Richt op de omgeving van de jonge nieuwkomers, zodat zij hen ook kunnen ondersteunen bij de risico-inschatting van water.

Ouders

Kennis over zwemles in Nederland en gevaren van water

Via de volgende kanalen lijken er mogelijkheden te zijn om ouders te bereiken met informatie over zwemveiligheid

- Lessen die ouders verplicht moeten aangaan om in Nederland te blijven. Dit zijn bijvoorbeeld Inburgeringslessen, taallessen, participatie-trajecten, inburgeringstrajecten enz.
- JGZ
- ISK-school
- Sociale media (Facebookpagina's Syriërs gezond, Eritreeërs gezonden Gezond opgroeien in Nederland)

Professionals

Bewustwording over de zwemvaardigheden van jonge nieuwkomers, zodat zij hen kunnen ondersteunen met de juiste informatie en tips/adviezen. Denk hierbij aan zwemdocenten, wijkteams, jgz-professionals, vrijwilligers van Vluchtelingenwerk of andere organisaties.

Gemeenten

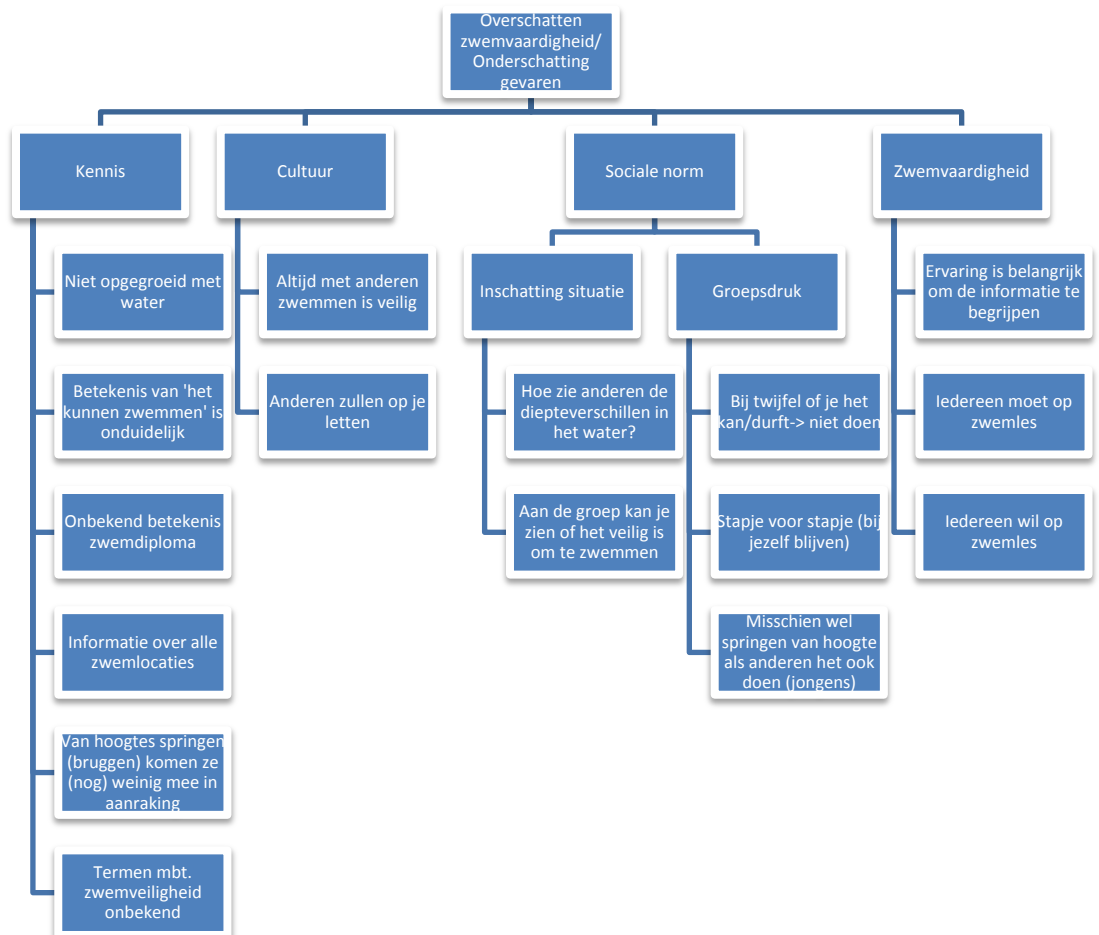
Bewustwording over de zwemvaardigheden van jonge nieuwkomers met als doel dat zij hun rol nemen in het verbeteren van de zwemveiligheid in hun gemeenten. Gemeenten kunnen wijzen op een fonds, zoals het jeugdsportfonds waar subsidie voor zwemles aangevraagd kan worden. Ze moeten de professionals bewust maken van de risico's van nieuwkomers en zwemveiligheid in hun gemeenten. Voorbeelden van gemeenten die actie ondernemen in het verbeteren van de zwemvaardigheid bij statushouders zijn [hier](#) te lezen.

6

Bijlage

6.1

Bijlage 1 Codeboom factoren voor interventie

Over VeiligheidNL

VeiligheidNL is een onafhankelijk expertisecentrum met de missie om ongevallen te voorkomen door veilig gedrag te stimuleren. We helpen mensen hun veiligheid te vergroten in en om het huis, maar ook op straat, op school en op het werk. We monitoren en signaleren ongevallen en letsel en onderzoeken welke vorm van preventie effectief is. Voor de monitoring is het Letsel Informatie Systeem (LIS) de basis, een registratiesysteem bij een representatieve steekproef van Spoedeisende Hulpafdelingen (SEH's) in Nederland, maar we rapporteren ook dodelijke ongevallen en ziekenhuisopnamen door letsels.

We ontwikkelen effectieve gedragsinterventies die praktisch, oplossingsgericht en op maat zijn en voeren deze ook deels uit. Ten slotte delen wij onze kennis en kunde direct met onze doelgroepen of via professionals, samenwerkingspartners en ambassadeurs. We werken voor en met overheden, bedrijven, zorgverleners en particulieren.